

Toni Mešlcov:

Svete Višarje - slovenska božja pot

Vzemi, mladi prijatelj, v roke zemljevid naše države. Gozdnate Karavanke se končajo pri Trbižu. Onstran Ziljice so že Karnijske Alpe. Njih južno vznožje tvori Kanalska dolina. Tu se vrstijo slovenske vasi z nemškimi naselbinami, srednjeveškimi kolonijami bamberških škofov.

Žabnice so tu znan kraj. Nad njimi se dvigajo prelepe Sv. Višarje (1789 m). Ta slovenska božja pot je bila med svetovno vojno popolnoma razdejana. Sedaj je obnovljena. Vsako leto privablja množice slovenskih romarjev. O njenem početku je znana naslednja pripovedka:

V starih časih, ko so še beneški trgovci potovali po naših krajih, je prebival blizu Žabnic zelo bogat kmet. Sosedje so zaman ugibali, odkod tolikšno bogastvo. Pri hiši je bil tudi pastir, ki je pasel drobnico na Višavi nad Žabnicami. Bil je zelo pobožen. Posebno je častil Mater Božjo. Enkrat tedensko je hodil v dolino po živč. Nekega dne se ves prestrašen vrne. Domačemu sinu pove, da je slišal z vrha Višarij prelepo petje. Ovce so za trenutek obstale, nato pa so čudno meketaje stekle na vrh. Oče in sin sta se smejala temu pripovedovanju in se norčevala iz pastirja.

Nekoč je šel zopet v dolino. Med potjo ga je zajela huda nevihta. Moral je vedriti pod skalo. Med bliskom in gromom zasliši pojemajoče glasove: »Aiuto aiuto!« — na pomoč, na pomoč. Pogleda pod pot. V grapi je ležal pobit človek. Ko ga je vprašal o vzroku nesreče, mu je tujec povedal, da so ga napadli razbojniki. Pokazal je še proti hiši pastirjevega gospodarja in izdihnil. Hlapčič je prišel domov. Domači sin ga je vprašal: »No, kaj pa tvoje ovce?«

»Danes je prečuden dan,« mu odvrne ta. »V grapi nad hišo leži človek, ki so ga umorili razbojniki. Na Višarjih se na godi čudež. Gori je prišla prelepa Marijina podoba. Sama je prišla. Na vrhu hriba se je postavila v

grm. Angelsko petje se je razleglo od vseh strani in so nevidne orgle mogočno donele. Ves dan nisem nikogar videl, le umirajoči tujec v grapi je molče kazal semkaj proti hiši.«

Sin se zdrzne. Popoldne se odpravi sam na goro. On ni slišal lepega petja in orgljanja. Marijina podoba je samevala sredi grma. Tudi ovce so se bile razbežale. S tresočimi rokami vzame podobo in steče z njo v dolino. Da jo župniku, ki jo shrani v cerkvi.

Ves prestrašen priteče drugi dan pastir h kmetu:

»Marija je zopet na gori. Na prejšnjem mestu, sredi grma Angelsko petje se razlega in orgle mogočno donijo.«

Sin gre zopet na Višarje. On ne sliši petja in orgljanja. Marija sameva sredi grma. Zdi se mu, da ga gleda, premilo gleda. Vzame podobo. Zvečer je bila ponovno v žabniški cerkvi Zaklenjena.

Župnik se hoče prepričati, kdo nosi podobo na hrib. Sklene, da bo ponoči stražil v cerkvi. Tudi kmetov sin se ponudi za stražarja.

Sredi temne noči se cerkev mahoma razsvetli. Orgle mogočno zadonijo. Zasliši se prekrasno petje: »Zdrava Marija!«

Skozi glavna vrata pa se pomika prečuden sprevod. Dva anđela noseta na rokah prelesto osvetljeno Marijino podobo. Pred njima in za njima trume nebeških krilatcev.

Ko pridejo na vrh, postavita anđela podobo na prejšnje mesto. Marija se smehlja.

Župnik reče: »Resnično. Marija si je izvolila ta kraj za svoje bivališče. Zgodil se je čudež. Molimo!«

Vsi so pokleknili. Tudi sin. Od čudeža prevzet izpove svoj greh. On je ubil beneškega trgovca. »Sin, poslušaj pokoro!« reče župnik. »Velik je tvoj greh. Pojdi v Rim. Pri sv. očetu si izprosi odvezo. Ko dobiš odnuščanje, pridi nazaj na Višarje se zahvalit

Mariji. Iz Žabnic pa moraš prinesiti za konec pokore debelo poleno.

Medtem so na Višarjih začeli zidati cerkev Mariji na čast. Na dan blagoslovitve je prišel spokorjeni romar. Na ramenih je nesel veliko poleno. Ko zagleda prelepo Marijino domovanje, ostrmi.

Na cerkvenem pragu poklekne. Z izmučenim glasom vzdihne:

»Marija, o Marija, sprejmi me v sveti raj!«

Orgle veličastno zadone: »Zdrava Marija!« ko je Marija sprejela njegovo dušo.

Od tedaj je minulo že mnogo let. Marija pa še vedno kraljuje na Šv. Višarjih in deli tolažba vernim Slovincem.

V. From-dijak v Mariboru:

Iskalci zlata

Po enakomernem ritmu očrnelega mlina na Muri je lopatal Joza droban pesek na z ozkimi zarezami prepreženo desko, katero je Ivo, najmlajši izmed trojice, polival z vodo ter s tem odpilavljaj debelejšje kamenčke. Skoraj brez zob Mate pa je z enakomernim nihanjem plitkega lesenega krožnika, v katerem je bil zbran pesek, ki je ostal

najstarejši. Mate sta ga klicala ostala dva. »Za život premalo, za smrt previše.«

Povpraševal sem ga po tem in onem. Postajal je čedalje zgovornejši. Stavek za stavkom mi je odkrival svojo preteklost.

»Tamo daleko«, v hrvaškem Zagorju mu je tekla zibelka. V 19. letu ga je

v zarezah, izvabljal zlata zrnca na površje.

Zatopljene v svoj posel sem jih našel tisti dan. Stoječim skoraj do kolen v vodi je blažil nekoliko neznosno julijsko vročino lahen vetrič, ki je šumel in šuštel v gostem, visokem bičevju, s katerim je bila porasla vsa bližnja obala. Razgret zrak nad reko je trepetal; valovit svet v ozadju je bil zavil v prozorno kopreno.

Pristopil sem bliže.

»Kako gre posel?« sem vprašal.

»E ide i ne ide!« se mi je nasmehnil

iztrgala od rodne grude Amerika. Mlad in neizkušen se je znašel v novem svetu ter končno prišel med pisano družbo iskalcev zlata. Sreča mu ni bila naklonjena. Izžet se je vrnil v domovino. Preko trideset let je garal in si prihranil le toliko, da si je kupil čoln s potrebnim orodjem. Sedaj se prebija skozi življenje z bornim poklicem, ki ga je naučila tujina. Pri dobrih ležiščih ostanejo tri, štiri dni, pri slabših se pomudijo le malo časa, nato pa krenejo dalje.

Prekinil se je v pripovedovanju ter